

СХВАЛЕНО

Радою Михайлюцької ЗОШ І-ІІІ
ступенів Шепетівської районної
ради Хмельницької області
протокол № 2 від 17.10.2016

ПОГОДЖЕНО

радою батьківського комітету
Михайлюцької ЗОШ І-ІІІ ступенів
Шепетівської районної ради
Хмельницької області
протокол № 1 від 17.10.2016

Програма

**«Співдружність школи,
сім'ї та громадськості –
в ім'я дитини»**

Актуальність програми

На загальноосвітній навчальний заклад покладено завдання навчати учнів грамоти, прищеплювати їм любов до знань, сприяти духовному розвитку дітей. Проте реалізувати ці завдання самостійно без участі громадськості та сім'ї неможливо. Становлення відносин школи, громадськості та сім'ї відбувається у період значних змін у суспільно-політичному й соціально-економічному житті держави. Ці зміни вимагають перегляду поглядів на виховання дітей, на визначення в цьому процесі ролі школи, громади та сім'ї.

Виховання дитини починається з моменту її народження. Сім'я закладає основи людяності, порядності, вихованості. Чим більше любові, злагоди та взаємоповаги в родині, тим міцнішим буде основа подальшого розвитку дитини, тим вихованішою вона буде.

Проведені дослідження родин, в яких виховуються діти, що навчаються в закладі, засвідчують значні проблеми. На даному етапі велика кількість дітей має особливі умови проживання в сім'ях: третина з них живе за умови, що батьки розлучені, у половини — батьки не зайняті роботою в державних чи приватних закладах, майже 70% всіх дітей (за даними анкетувань та спостережень) потерпають від конфліктів у родині. Очевидним є факт, що батькам бракує знань, умінь і навичок взаємовідносин з своїми дітьми. Це не може не потривожити. Адже виховання учня в школі та сім'ї — це єдиний нерозривний процес, а мета виховання дитини єдина для сім'ї і для школи. Нечітко виділяє свою участь у взаємодії із школою і сім'єю сільська громада в особі органів місцевого самоврядування.

Мета та завдання програми

1. Поєднання зусиль сім'ї, школи та громади для формування особистості свідомих громадян своєї держави.
2. Організація педагогічної взаємодії вчителів, батьків, громадськості та учнів як рівноправних учасників процесу виховання школярів.
3. Вивчення сім'ї як фактора розвитку творчої особистості, її виховного потенціалу, психолого-педагогічних умов родинного виховання.
4. Формування педагогічної культури сім'ї. Розширення духовного світу людей, навчання проявляти повагу до рідних, до родинних національних традицій, звичаїв, обрядів.
5. Виховання любові і шанобливого ставлення до держави через любов до батьків, до родини. Навчання бути чемними, шанувати батька, матір, допомагати їм, любити і завжди пам'ятати рідний край.
6. Розвиток творчої особистості кожного учня, створення умов для їхньої самореалізації та самовизначення, збереження життя та здоров'я.
7. Вивчення та широке впровадження кращого досвіду спільної роботи школи, сім'ї і громадськості у справі виховання дітей.
8. Створення інформаційного банку педагогічних технологій з проблеми сімейного виховання.

Суть програми полягає у визначенні стратегії, принципів, організаційно-структурного, функціонального, педагогічного і науково-методичного забезпечення її реалізації.

Організаційне і функціональне забезпечення програми

Безпосереднє керівництво реалізацією даної програми та забезпечення умов для її виконання покладається на директора закладу, який організовує та координує дії учасників програми при допомозі педагогічної ради, ради закладу, піклувальної ради, батьківського комітету та виконкому сільської ради.

Функції педагогічної ради та ради закладу:

- пошук напрямків удосконалення сімейного виховання;
- впровадження нових педагогічних технологій;
- вивчення, аналіз та узагальнення результатів виконання програми;
- вивчення сучасного стану сімейного виховання;
- підготовка методичних рекомендацій;
- вивчення та впровадження кращого досвіду спільної роботи школи та сім'ї у справі виховання дітей.

Функції батьківського комітету та піклувальної ради закладу:

- вивчення умов сімейного виховання;
- організація психолого-педагогічної освіти батьків;
- стимулювання самоосвіти батьків з проблем сімейного виховання;
- організація творчих справ батьків і дітей;
- презентація педагогічної літератури для батьків.

Функції виконавчого комітету:

- забезпечення виконання наданих повноважень в галузі освіти;
- залучення до виконання даної програми інших суб'єктів;
- вплив на батьків, які допускають порушення діючого законодавства, що гарантує права дітям.

Вимоги до вчителів, батьків та представників громадськості, які працюють за даною програмою

Вчитель повинен знати:

- сутність і закономірність розвитку особистості, психологічні, фізіологічні та вікові особливості вихованців;
- діагностику і методи визначення рівнів вихованості дітей;
- методи аналізу ефективності педагогічного управління процесом формування особистості;
- теорію й методику національного виховання;
- принцип, форми та методи організації виховного впливу на дітей.

Вчитель повинен уміти:

- будувати виховний процес на основі глибокого і систематичного вивчення учнів, їхніх інтересів, запитів, можливостей, на принципах добровільності та співробітництва;
- формувати гуманні взаємини з учнями на рівні співробітництва й співтворчості з урахуванням національних традицій, соціального оточення;
- об'єднувати виховні зусилля вчителів і вихователів, що працюють у класі;
- налагоджувати постійні педагогічні стосунки з батьками вихованців; знаходити розумні методи впливу;
- вести педагогічну пропаганду, домагаючись єдності виховної діяльності школи, сім'ї, позашкільних установ та громадськості;

- сприяти самовихованню учнів, саморозвитку їхніх суспільно цінних якостей і створенню умов для самореалізації дитини як неповторної індивідуальності;
- вміло використовувати у виховній роботі духовні надбання рідного народу, усну народну творчість, культурно-історичні національні традиції української етнопедагогіки;
- застосовувати раціональні прийоми пошуку, відбору і використання педагогічної інформації, передового педагогічного досвіду.

Батьки та представники громади, які діють через раду закладу, піклувальну раду, батьківський комітет та виконавчий комітет, повинні знати:

- законодавство з питань освіти та прав дітей;
- фізіологічні, психологічні та вікові особливості дітей;
- основні напрями національного та родинного виховання;
- методи сімейного виховання на основі народної педагогіки.

Батьки повинні уміти:

- будувати виховний процес на основі глибоких знань особливостей своєї дитини;
- залучати дітей до навчання, виховувати повагу до школи, вчителів, прагнення до освіти;
- створювати атмосферу емоційної захищеності, тепла, любові; умови для розвитку почуттів і сприймань дитини, її нової самореалізації;
- забезпечувати засвоєння дітьми моральних цінностей, ідеалів, культурних традицій, етичних норм взаємин між близькими людьми, виховання культури поведінки, правдивості, справедливості, гідності, честі, людяності, здатності виявляти турботу про молодших, милосердя до слабких та людей похилого віку;
- залучати дітей до спільної з дорослими діяльності, розвивати творчу, працелюбну особистість;
- формувати естетичні смаки, почуття, уміння бачити красиве в мистецтві і житті; забезпечити умови для творчої практичної діяльності дітей;
- забезпечувати духовну єдність поколінь, збереження родинних традицій, сімейних реліквій, вивчення родоводу; прилучення дітей до народних традицій, звичаїв, обрядів;
- сприяти фізичному вихованню учнів, лицарського духу, козацької мужності, самовідданості, загартованості тіла і волі;
- передати дитині ставлення членів родини до національних цінностей;
- формувати екологічну культуру, дбайливе ставлення до природи.

Організація та зміст родинного виховання

Родинне виховання — це перевірений віками досвід національного виховання дітей. Воно є могутнім джерелом формування світогляду, національного духу, високої моральності, трудової підготовки, глибоких людських почуттів, любові до матері й батька, бабусі й дідуся, шанобливе ставлення до роду, рідної мови, історії, культури.

Важливе місце у вихованні дітей мають зайняти народні звичаї та традиції. З метою їх вивчення, узагальнення та запровадження в закладі доцільно створити творчі групи з числа вчителів, учнів та батьків. Святкування разом із батьками дат народного календаря сприятиме єдності батьків і дітей, міцності класних колективів, комфортності умов навчання та спілкування.

Навчально-тематичні заходи родинно-національного виховання дітей

1. Оформлення соціального паспорту класу (соціальний стан батьків, склад сім'ї, місце проживання, походження батька, матері, їхнє матеріальне становище, родинні зв'язки).
2. Оформлення фотоальбомів (кожного класу та кожного учня). Оформлення матеріалів про свою родину. Виготовлення презентацій своїх родин.
3. День родини (представлення інтересів кожної родини, здібностей дітей, батьків).
4. Уроки Доброти, уроки Доброзичливості і Добročинності (на матеріалі народних традицій).
5. Проведення усних журналів «Людина і час», «Родовід», «Мої брати і сестри», «Я і моє місце у майбутньому».
6. День іменинника (традиційно протягом навчання).
7. Свято рідної мови: «Без верби та калини нема України», «Рослини — символи».
8. Фестиваль родинних свят: «Бабусю ріднесенька, ти все на світі знаєш», «Ми матір називаємо святою», вечір колискової пісні «Голос материнського серця», вечір «Душі людської доброта».
9. Виставки: «Краса рукотворна», «Світ очима дітей».
10. Конкурси: «Пісня Зими», «Пісня Весни», «Зимовий фольклор», «Весняні та зимові прикмети», «Весняні ігри».
11. Свято-урок «Зустрічаємо Весну».
12. Змагання «Козацькому роду нема переводу».
13. Шевченківські читання. Свято до дня народження Т.Г. Шевченка «Твоя дума, твоя пісня не вмере, не загине».
14. Вечір української народної пісні. Вечір ліричних пісень про кохання.
15. Збір матеріалів з історії села.
16. Вікторини, турніри, диспути.
17. Екскурсії, експозиції, екологічні рухи.
18. Конференція «Традиції мого краю».
19. Валеологічні уроки «Оздоровлення людини природними факторами: водою, повітрям, вогнем»; «Оздоровлення людини засобами активізації позитивних емоцій».
20. Уроки етики «Взаємини батьків і дітей», «Взаємини сім'ї з батьками».
21. Дискусія «Духовні скарби в житті сучасної молоді».
22. Естафета «Реліквії моєї родини».
23. Проведення творчого звіту «Нашому роду — нема переводу».
24. Видання шкільної газети «МІРА».

Школа в системі реалізації програми

Організація родинно-шкільного виховання вимагає зміни традиційних установок вчителя. Лише рівноправне обговорення тих чи інших питань створюють атмосферу довіри, взаємної поваги, а спільно вироблені висновки й узагальнення принесуть користь. Потрібно урізноманітнювати як організаційні форми, так і методи навчання батьків. Зокрема, досить ефективними з них є ігри, тренінги, сімейні вечори, батьківські клуби, вечори творчих родин. Зміст і пропонувані форми роботи мають сприяти виробленню критичного ставлення батьків до особистої педагогічної діяльності і сім'ї, вдосконаленню вміння аналізувати конкретні педагогічні ситуації і знаходити правильні рішення, а також дає змогу батькам сформулювати свою позицію як вихователів і накреслити стратегію виховання дитини.

Сім'я в системі реалізації програми

Сім'я — найперший і найважливіший чинник соціалізації дитини, своєрідна модель великого суспільства, виховний центр, що забезпечує формування особистості. Тому від неї залежить майбутнє всього суспільства й країни. Родину закономірно вважають найбільш природним середовищем, в якому можуть створюватися найкращі умови для захисту дитини, її гармонійного розвитку, становлення як людини і громадянина. Вплив сім'ї на дитину унікальний, а багато в чому й незамінний. У сім'ї особистість формується в природних умовах, вихователі тут — найближчі й найдорожчі для дитини люди, з якими вона постійно спілкується і яким повністю довіряє.

У будь-якому суспільстві сім'я є важливим соціальним інститутом, який базується на системі родинних, шлюбних, моральних, психологічних, правових та інших взаємозв'язків між людьми.

Виховна функція є однією з найбільш важливих із усієї сукупності виконуваних сім'єю функцій. Її зміст становить передачу батьками своїм дітям нагромадженого ними соціального досвіду, прилучення до естетичних і етичних цінностей, формування індивідуальної своєрідності особистості дитини.

Важливим завданням сімейного виховання є формування у дітей розуміння того, що сумлінне навчання і наполеглива продуктивна праця допоможе їм у подальшій трудовій діяльності бути не просто виконавцем певної роботи, а творцем матеріальних і культурних цінностей. Батьки покликані прищеплювати дітям любов до рідної мови, землі, традицій, звичаїв, культури свого народу та повагу до історії і культури інших народів; формувати культуру поведінки, гуманне ставлення до близьких та незнайомих людей; розвивати почуття.

Щоб успішно справитись із складнощами виховання дітей, батьки зобов'язані здобути необхідні знання, навички і вміння. Вони насамперед зацікавлені в цьому в ім'я благополуччя своєї родини.

Форми роботи з батьками:

батьківські збори;
бесіди (групові, колективні, індивідуальні);
прес — конференції;
усні журнали;
диспути;
дискусії;
зустрічі «За круглим столом»;
конференції з досвіду сімейного виховання;
читацькі конференції;
дні відкритих дверей;
клуби батьків «Батьківські роздуми», «Сімейні проблеми»;
консультаційні пункти «Виникло питання»;
семінари — практикуми;
лекції;
конкурси «А ну-мо, мами», «А ну-мо, тата», «Що? Де? Коли?», «Тато, мама, я — спортивна сім'я», «Щасливий випадок»;
виставки «Світ захоплень сім'ї», «Сімейні колекції»;
випуск тематичних газет;
художні конкурси «Сім'я очима дітей»;
вечір — зустріч «Між нами, жінками» (мами, бабусі, онучки);
фотовиставки;
вечори запитань і відповідей.

Навчально-тематичний план підвищення педагогічної культури батьків

Педагогічна освіта батьків — це основа взаємодії педагогів і батьків. Якщо педагогічний колектив школи належним чином налагодить її, то зможе реально сподіватися на активну участь батьків у всіх шкільних справах. За основу роботи по «педагогізації сімей» взято програму «Сім'я і діти», підготовлену в Інституті проблем виховання АПН України лабораторією сімейного виховання і призначеною для використання в системі підвищення рівня педагогічної культури населення.

Сільська громада в системі реалізації програми

Сучасна сім'я має стати головною ланкою у вихованні дитини, забезпеченні достатніх матеріальних та педагогічних умов для її фізичного, морального її духовного розвитку. Водночас сучасна сім'я і сама потребує матеріальної, педагогічної та культурологічної допомоги. Цю допомогу їй надають певною мірою державні й виробничі організації, заклади освіти й культури, будинки культури, громадські організації. Створення належних умов для їх функціонування в селі повинні бути в центрі уваги сільської громади. Цим буде посилюватися роль сім'ї у процесах державотворення. У статті 51 Конституції України зазначено: «Сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою». Тому державна сімейна політика в Україні зорієнтована на зміцнення соціального статусу сім'ї, поліпшення демографічної ситуації в країні. Підтвердженням цього є державна Програма «Українська родина», державна Національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.), Національна програма «Планування сім'ї», Національна програма «Діти України», ряд регіональних програм та заходів, спрямованих на забезпечення сприятливих умов для всебічного розвитку сім'ї як основи суспільства.

Завданням органів управління сільською громадою є забезпечення дії відповідних законодавчих актів.

Науково-методичне забезпечення програми:

- Організація проблемних семінарів для вчителів та батьків, проведення тренінгів, дискусій, організаційно-діяльнісних ігор з проблем родинного виховання дітей;
- встановлення зв'язків з науковцями, які працюють в напрямку проблеми «Співдружність школи, сім'ї та громадськості — в ім'я дитини»;
- розробка та впровадження нових технологій з проблем сімейного виховання;
- організація роботи шкільної та сільської бібліотек в реалізації програми;
- проведення аналізу результатів реалізації програми;
- визначення перспектив у подальшій роботі з батьками.

Матеріально-технічне забезпечення програми

- Укомплектування бібліотеки, методичного кабінету відповідною літературою;
- створення мережі спосорського фінансування з метою реалізації програми.